

Adam Chłopek

Zarys szkolnictwa polskiego na Ukrainie

Postscriptum Polonistyczne nr 1(3), 303-313

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ADAM CHŁOPEK
Drohobycz

Zarys szkolnictwa polskiego na Ukrainie

Najbardziej powszechnym i wymiernym identyfikatorem każdej wspólnoty jest język. Od czasów Herdera język uważany jest za podstawowy wyróżnik narodu, a naród — mimo konfrontacyjnych ideologii — pozostaje wspólnotą, z którą identyfikuje się najwięcej ludzi. Poprzez naukę języka ojczystego kształtuje się świadomość narodowa, przekazywana jest wiedza o historii, kulturze i tradycjach narodowych. Toteż nic dziwnego, że pierwszorzędną sprawą dla każdego narodu jest zachowanie języka oraz wykształcenie tych, którzy będą uczyli języka ojczystego, kultury, historii. Kto będzie przybliżał ojczyznę, która dla wielu młodych jest krajem odległym duchowo i fizycznie? Mistrz czy rzemieślnik? Ważne jest również, jak będzie przedstawiał nowe i nieznanne zjawiska. Dobrze może to robić pedagog, nieustannie doskonalący swój warsztat dydaktyczny, rozumiejący zmieniający się świat, nauczyciel, który nie ucieka od włączenia szkoły w nurt życia społecznego kraju, w którym prowadzi zajęcia z języka, ale sam staje się pomostem między nim a macierzą. Jeżeli rodzice zdecydują się na wysłanie dziecka na naukę języka polskiego, która w różnych miejscowościach wygląda inaczej, to wszędzie, bez względu na to, czy jest to szkoła państwowa z wykładowym językiem polskim, czy sobotnio-niedzielną szkołą prowadzoną przez organizacje polskie i kościoły, czy zajęcia fakultatywne, rolę wiodącą i niezwykle ważną odgrywa nauczyciel. Jego rola jest nie do przecenienia zwłaszcza tam, gdzie dom przestał być ostoją polskości, a dzieje się tak z różnych przyczyn, i coraz częściej również tam, gdzie język polski staje się językiem drugim, czasami obcym. Następną ważną sprawą w polskim systemie nauczania na Ukrainie jest wielość struktur systemu oświaty: szkoły z wykładowym językiem polskim, językiem polskim jako drugim językiem obcym, szkoły pro-

wadzone przez organizacje społeczne i kościelne, szkoły sobotnio-niedzielne, fakultety itp., a do tego duża liczba programów nauczania w jednych ośrodkach lub ich całkowity brak w innych.

Powszechnie wiadomo, czym jest istnienie i rozwój własnego szkolnictwa dla każdej mniejszości narodowej — jest najważniejszą formą jej bytu i rozwoju. Żadna mniejszość narodowa nie ma szans na przetrwanie i zachowanie własnej tożsamości bez dobrze zorganizowanego szkolnictwa umiejscowionego w strukturach prawnych i oświatowych kraju zamieszkania. Dlatego istnienie i rozwój szkolnictwa polskiego na Ukrainie jest priorytetowym, najważniejszym zadaniem mieszkających tu Polaków, wszystkich polskich organizacji na Ukrainie, a nade wszystko, polskich nauczycieli, reprezentowanych przez Zjednoczenie Nauczycieli Polskich na Ukrainie. Sprawa jest bardzo ważna, bo dotyczy najmłodszego pokolenia, nie tylko jego patriotycznego wychowania i kształtowania świadomości narodowej, lecz także jakości oferty edukacyjnej, co jest bardzo istotne w dzisiejszym świecie. Młodzi Polacy w kraju zamieszkania mają prawo do nauki własnego języka i uczestnictwa w kulturze ojczystej według standardów obowiązujących w całym cywilizowanym świecie. Jednym słowem, poziom nauczania w polonijnych szkołach i placówkach oświatowych na Ukrainie nie może w rażący sposób odbiegać od poziomu nauczania ani w kraju zamieszkania, ani w kraju ojczystym.

Dostęp do nauki zorganizowanej na wysokim poziomie mogą zapewnić tylko placówki szkolne i pozaszkolne prowadzone, jak już wspomniano, przez dobrze wykształconych, przygotowanych merytorycznie i metodycznie, biegle władających językiem polskim nauczycieli języka i innych przedmiotów. W trosce o poziom nauczania absolutnie konieczne jest opracowanie jednolitych programów nauczania i wychowania, zgodnych z potrzebami środowiska Polaków mieszkających na Ukrainie. Należy również napisać i dopuścić do użytku podręczniki do nauki języka polskiego i innych przedmiotów, uwzględniające treści nauczania zatwierdzone i honorowane przez Ministerstwo Oświaty Ukrainy i zgodne z oczekiwaniami mieszkających tu Polaków. Dopiero wtedy będzie można mówić o dobrze zorganizowanym szkolnictwie polskim na Ukrainie, kształcącym młodych Polaków, którzy nie utracili kontaktu z krajem ojczystym i jego kulturą, a jednocześnie stanowią światłą, dobrze wykształconą część społeczeństwa ukraińskiego. To młode pokolenie Polaków, kochające obie swoje ojczyzny, jest nadzieją i bezcennym kapitałem dla obu narodów. To oni będą najlepszymi ambasadorami obu kultur w zjednoczonej Europie i najtrwalszym ogniwem w budowaniu przyjaznych stosunków między Polską a Ukrainą.

Najskuteczniejszą formą nauczania języka polskiego, zarówno jako ojczystego, jak i obcego, jest nauczanie go w ramach systemu oświaty Ukrainy. Obecność nauczania języka polskiego i innych przedmiotów w oficjalnym systemie edukacyjnym wpływa na rozwój poziomu nauczania, potrzebę przygotowania odpowiednich programów, wzrost rangi języka, co w efekcie przynosi także wzrost prestiżu środowiska miejscowych Polaków.

W ramach zadań statutowych o pielęgnowanie szkolnictwa polskojęzycznego troszczy się Zjednoczenie Nauczycieli Polskich na Ukrainie. Organizacja posiada również własne czasopismo „Głos Nauczyciela”, którego zadaniem jest niesienie pomocy metodycznej nauczycielom uczącym języka i kultury polskiej na Ukrainie.

Według klasyfikacji Ministerstwa Oświaty Ukrainy szkolnictwo polskojęzyczne dzielimy na następujące kategorie: szkolnictwo przedszkolne, początkowe, średnie i pozaszkolne.

Rok szkolny 2007/2008 Przedszkola

W roku szkolnym 2007/2008 nie było ani jednego samodzielnego przedszkola z polskim językiem nauczania. Natomiast przy ukraińskich przedszkolach funkcjonują grupy polskojęzyczne.

We Lwowie:

- przy przedszkolu nr 48, ul. Meteorologiczna 14, jest grupa o nazwie „Słonecznik”, do której uczęszcza 17 dzieci; wychowawczynie grupy: N. Szymańska i L. Wysocka;
- przy przedszkolu nr 181, ul. Kawaleridze 13, jest grupa o nazwie „Dzwoneczki”, do której uczęszcza 20 dzieci; wychowawczynie grupy: O. Kowalska, H. Grygorczuk, H. Malicka;
- przy przedszkolu nr 131, ul. Antonowycza 109/a, są dwie grupy:
 - a) „Słoneczko”, do której uczęszcza 22 dzieci; wychowawczynie grupy: O. Krankowska;
 - b) „Migłanc”, do której uczęszcza 27 dzieci; wychowawczynie grupy: L. Lewak.

W Gródku (obwód chmielnicki) przy przedszkolu „Bajka” w trzech grupach języka polskiego uczy przedszkolanka, pani O. Draczkowska. Poszczególne grupy liczą: grupa 5-latków — 22 dzieci; grupa 6-latków/A — 15; grupa 6-latków/B — 16. Przy przedszkolu działa zespół „Skowroneczki”.

Zajęcia w przedszkolach są prowadzone według programów autorskich opracowanych przez przedszkolanki i zatwierdzonych przez miejscowe kuratoria oświaty. Przedszkola dotkliwie odczuwają brak pomocy metodycznej i dydaktycznej.

W ubiegłych latach polskojęzyczna grupa funkcjonowała przy ukraińskim przedszkolu w Żytomierzu. Niestety ze względów finansowych przestała istnieć.

Szkoły z polskim językiem nauczania

W roku szkolnym 2007/2008 istniało 5 szkół z polskim językiem nauczania:

- szkoła podstawowa we wsi Strzelczyska (rejon Mościska, obwód lwowski); rok założenia — 2002; liczba nauczycieli — 16, uczniów — 95, liczba klas — 9; dyrektor szkoły — Alicja Bałuch;
- szkoła średnia nr 3 w Mościskach (obwód lwowski); rok założenia — 2002; liczba nauczycieli — 25, uczniów — 235, liczba klas — 12; dyrektor szkoły — Teresa Teterycz;
- szkoła średnia nr 10 im. Marii Magdaleny we Lwowie, ul. Czuprynki 1, rok założenia — 1816; liczba nauczycieli — 35, uczniów — 309, liczba klas — 14; dyrektor szkoły — Marta Markunina;
- szkoła średnia nr 24 im. Marii Konopnickiej we Lwowie, ul. Konyśkoho 4; liczba nauczycieli — 30, uczniów — 290; dyrektor szkoły — Łucja Kowalska;
- szkoła średnia w Gródku, ul. Kijowska 1 (obwód chmielnicki); rok założenia — 2002; liczba nauczycieli — 37, uczniów — 318, klas — 17; dyrektor szkoły — Zofia Rogowska.

Programy nauczania i niektóre podręczniki zostały opracowane przez nauczycieli szkół i zatwierdzone przez Ministerstwo Oświaty i Nauki Ukrainy. Głównym problemem jest brak wystarczającej ilości podręczników i zorganizowanej pracy metodycznej.

Klasy z polskim językiem nauczania

W roku szkolnym 2007/2008 funkcjonowały 2 szkoły z klasami z polskim językiem nauczania:

- w szkole średniej nr 3 z polskim i rosyjskim językiem nauczania, Iwano-Frankowsk, ul. I. Franki 14; liczba uczniów — 108 (10 klas); liczba

nauczycieli — 8, w tym sześciu skierowanych przez CODN i dwóch miejscowych; dyrektor — Switłana Dolhowa;

- w zespole szkół nr 13 z poszerzonym nauczaniem języka polskiego, Kamieniec Podolski, ul. Puszczińska 5; klasy 1—4 z polskim językiem nauczania, 5—11 z poszerzonym językiem polskim jako wykładowym; liczba uczniów — 560; dyrektor — Walerij Kiszko.

Nauczanie języka polskiego jest prowadzone na podstawie programów szkół lwowskich (nr 10 i nr 24).

Język polski jako przedmiot

miejsowość	szkoła	uczniowie	nauczyciele
Szepetówka (obwód chmielnicki)	nr 1	59	1
	nr 2		1
Starokonstantyniów (obwód chmielnicki)	gimnazjum nr 9	83	1
Maćkowce (obwód chmielnicki)	podstawowa	92	1
Szaróweczka (obwód chmielnicki)	średnia	218	1
Kałyniówka (obwód winnicki)	średnia nr 2	22	1
Winnica	liceum nr 7	179	1
Bar	średnia nr 4		2
Żytomierz	średnia nr 17		3
	średnia nr 36		2
Jemilczeno (obwód żytomierski)	średnia nr 2		1
Berdyczów (obwód żytomierski)	średnia nr 3		1
	średnia nr 4		1
	średnia nr 7		1
	średnia nr 15		1
Dowbysz (obwód żytomierski)	średnia		1
Nowograd Wołyński (obwód żytomierski)	kolegium nr 11		1
Susły (obwód żytomierski)	średnia		1

W wielu szkołach język polski został wprowadzony jako przedmiot fakultatywny lub kursy.

W pewnej mierze zapotrzebowanie na naukę języka polskiego, historii, geografii, muzyki, wiedzy o narodzie polskim pokrywają szkoły sobotnio-niedzielne. Na przykład w 21 miejscowościach obwodu lwowskiego w szkołach sobotnio-niedzielnych naukę przedmiotów ojczyźtych pobiera 1193 uczniów. Modelową szkołą w tym zakresie jest Polska Sobotnia Szkoła im. św. Królowej Jadwigi w Drohobyczu. Grono pedagogiczne szkoły opracowało programy nauczania języka i literatury polskiej, historii i geografii, wiedzy o narodzie polskim, polskiej kulturze muzycznej. Opracowano strukturę funkcjonowania i zarządzania tego typu placówkami oświatowymi. W świecie

tle oświatowego prawa ukraińskiego takie szkoły noszą miano Kulturalno-Oświatowych Centrów Mniejszości Narodowych.

Współpraca między uczelniami polskimi a ukraińskimi, zainteresowanie polską kulturą i językiem sprawiają, że naukę języka polskiego pobiera również młodzież akademicka oraz pracownicy naukowci. Powstają katedry języka polskiego, lektoraty, centra polsko-ukraińskie. Dzięki możliwości zdawania egzaminu państwowego i uzyskania certyfikatu znajomości języka polskiego, język polski stał się bardziej atrakcyjny.

Stoimy przed potrzebą standaryzacji programów nauczania (z języka i literatury polskiej, z historii i geografii Polski, z wiedzy o kulturze polskiej), ujednoczenia poziomu i zakresu wiedzy uczniów oraz sposobów oceniania.

Dla koordynacji prac oświatowych i prowadzenia doradztwa metodycznego Konferencja ZNPnU powołała Ogólnoukraińskie Metodyczno-Koordynacyjne Centrum Nauczania Języka i Kultury Polskiej z siedzibą w Drohobyczu, które działa na podstawie własnego statutu. Centrum posiada sprzęt komputerowy, kserokopiarkę, bibliotekę wyposażoną w odpowiednią literaturę metodyczną, dostęp do Internetu. Obecnie na zasadach społecznych w Centrum pracuje siedem osób.

Od 2002 roku ZNPnU zabiegało o wprowadzenie ww. placówki do struktur ukraińskiego systemu oświaty i zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Oświaty i Nauki Ukrainy nr 127 z dnia 17.02.2009 r. Centrum uzyskało status filii Instytutu Technologii Innowacyjnych i Treści Edukacyjnych Ministerstwa Oświaty i Nauki Ukrainy.

Ogólne założenia systemu doradztwa metodycznego

Zjednoczenie Nauczycieli Polskich na Ukrainie przywiązuje dużą wagę do systemu doradztwa metodycznego dla nauczycieli uczących języka polskiego i w języku polskim, co znajduje swe odzwierciedlenie w statucie. Rozwój systemu doradztwa metodycznego realizujemy w odniesieniu do Konstytucji Ukrainy, ogólnoukraińskiego prawa oświatowego, w tym Ustawy *O Oświacie, O Oświacie Pozaszkolnej, O Mniejszościach Narodowych na Ukrainie*. Bierzemy również pod uwagę dokumenty Unii Europejskiej i Rady Europy.

Przy opracowaniu programu doradztwa uwzględniamy potrzeby polskojęzycznego środowiska oświatowego oraz strategiczne kierunki rozwoju oświaty na Ukrainie. Doradztwo metodyczne rozwija się na podstawie Prawa Oświatowego.

W budowaniu modelu doradztwa metodycznego wykorzystujemy współczesne osiągnięcia nauk pedagogicznych i nauk w zakresie zarządzania. Doradztwo metodyczne będzie funkcjonowało w silniejszych związkach z uczelniami wyższymi w ramach podpisanych umów. Doradztwo traktujemy jako istotny czynnik podnoszenia jakości nauczania w szkołach z polskim językiem nauczania, przedszkolach, w szkołach sobotnio-niedzielnich, na zajęciach fakultatywnych i kursach języka polskiego oraz innych placówkach oświatowych, a także jako element zwiększania efektywności pracy nauczycieli i rad pedagogicznych.

Na pracę Centrum patrzymy jednak szerzej, w kontekście kształtowania się społeczeństwa wiedzy, społeczeństwa uczącego się przez całe życie, jakim zaczęła być wielonarodowa społeczność ukraińska na początku XXI w. Dostrzegamy również rolę polskich placówek oświatowych w rozwoju społeczeństwa ukraińskiego.

W celu usprawnienia organizacji systemu funkcjonowania Centrum, została powołana Rada Naukowa składająca się z fachowców w dziedzinie filologii polskiej, historii, geografii, kultury Polski, psychologii. Miejscem jej spotkań, szkoleń i wspólnej pracy jest siedziba ZNPnU przy ul. Truskawieckiej 9 w Drohobyczu (obwód lwowski).

System Centrum konstruujemy z uwzględnieniem jego aktualnych i pożądaných funkcjonalnych powiązań. Pierwszym kręgiem współpracy jest funkcjonowanie polskojęzycznej oświaty w ramach państwowego ogólnoukraińskiego systemu edukacyjnego. Drugim — współpraca ze strukturami oświatowymi urzędów obwodowych, instytutów doskonalenia nauczycieli. Trzecim — współpraca ze strukturami oświatowymi w Polsce w zakresie wymiany doświadczeń i wspólnych inicjatyw. Czwartym — współpraca w ramach europejskiej przestrzeni edukacyjnej w oparciu o unijne i inne programy współpracy edukacyjnej.

Określony został *Model doradcy metodycznego*, przedstawiający dziewięć obszarów zadań doradcy, a mianowicie: diagnozowanie potrzeb środowiska i planowanie własnej pracy, dzielenie się wiedzą i doświadczeniem, inspirowanie nauczycieli do podejmowania działań innowacyjnych, doskonalenie własnego warsztatu pracy, współpraca z instytucjami i organizacjami oświatowymi, współpraca z placówką doskonalenia nauczycieli, wspieranie nauczycieli w tworzeniu i doborze programów nauczania, podejmowanie działań na rzecz polskojęzycznego środowiska oświatowego, prowadzenie poradnictwa psychologicznego w środowisku wielokulturowym.

Praca Centrum opiera się w głównej mierze na trzech elementach: doradztwie przedmiotowym (specjalizacja doradcy w określonych przedmio-

tach nauczania), doradztwie personalnym (praca doradcy z poszczególnymi nauczycielami, zespołami zadaniowymi, międzyszkolnymi, grupami samokształceniowymi itp.) oraz doradztwie warsztatowym (praca doradcy we własnej szkole). Jako element uzupełniający funkcjonuje doradztwo organizacyjne (np. praca z poszczególnymi radami pedagogicznymi).

Centrum prowadzi również inne działania wspierające nauczycieli polskojęzycznych. Wśród nich należy wymienić szkolenia, zdobywanie nowych kwalifikacji, doksztalcanie, samokształcanie, współpraca międzynarodowa w zakresie edukacji.

Model funkcjonowania Centrum Metodycznego

I. Zadania Centrum Metodycznego

1. Diagnozowanie potrzeb środowiska nauczycielskiego i planowanie na tej podstawie własnej pracy:

- zapoznanie się z potrzebami środowiska nauczycielskiego w zakresie doradztwa i doskonalenia w obszarze swojego przedmiotu,
- planowanie pracy na podstawie wyników diagnozy,
- dostarczanie odpowiednich podręczników, programów nauczania i pomocy dydaktycznych,
- wyposażenie pracowni języka polskiego w niezbędne materiały.

2. Dzielenie się wiedzą i doświadczeniem z nauczycielami:

- prezentacja własnych rozwiązań metodycznych,
- prowadzenie konsultacji indywidualnych i zbiorowych dla nauczycieli danego przedmiotu,
- prowadzenie zajęć otwartych,
- prowadzenie przedmiotowych warsztatów metodycznych,
- prezentacja w swojej pracowni metodycznej możliwości wykorzystania środków dydaktycznych i różnych metod pracy,
- gromadzenie i przekazywanie informacji pedagogicznych, również za pomocą technologii informacyjnych,
- opiniowanie działalności pedagogicznej nauczycieli,
- otaczanie szczególną opieką merytoryczną początkujących nauczycieli przedmiotu,
- hospitacja zajęć nauczycieli oraz udzielanie indywidualnych konsultacji,
- udział w tworzeniu materiałów metodycznych w zakresie swojego przedmiotu,

- wspieranie nauczycieli przedmiotu w przygotowywaniu uczniów do egzaminów zewnętrznych,
 - rozpowszechnianie nowoczesnej wiedzy.
3. Inspirowanie nauczycieli do podejmowania działań innowacyjnych:
- wspieranie nauczycieli w tworzeniu nowatorskich rozwiązań,
 - wspieranie nauczycieli w monitorowaniu, wdrażaniu i badaniu efektów innowacji,
 - udział w pracach zespołów opracowujących i realizujących ukraińskie i międzynarodowe projekty edukacyjne,
 - pomoc nauczycielom w wykorzystywaniu w pracy dydaktycznej nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych.
4. Doskonalenie własnego warsztatu pracy:
- ciągle podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych pracowników Centrum,
 - organizacja i prowadzenie pracowni metodycznej.
5. Współpraca z instytucjami i organizacjami oświatowymi (z Kuratorium Oświaty, Ukraińskim Centrum Oceniania Poziomu Wiedzy, biblioteką pedagogiczną, uczelniami, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami wspierającymi je w realizacji zadań doradczych):
- pozyskiwanie od instytucji i organizacji informacji ważnych dla nauczycieli przedmiotu i rozpowszechnianie ich,
 - włączanie się w przedsięwzięcia prowadzone przez instytucje i organizacje dla nauczycieli przedmiotu,
 - pomoc w rejestracji oświatowych placówek z polskim językiem nauczania,
 - współpraca z ośrodkami metodycznymi w kraju i za granicą w dziedzinie polskiej oświaty,
 - rozpowszechnianie wiedzy o Polakach i Polsce, jej kulturze, historii, o współpracy między Ukrainą a Polską.
6. Współpraca z obwodowymi placówkami doskonalenia nauczycieli:
- uczestniczenie w pracach zespołu doradców metodycznych,
 - współpraca z właściwym konsultantem, reprezentującym placówkę doskonalenia,
 - udział w realizacji organizowanych przez placówkę form doskonalenia zawodowego nauczycieli,
 - prowadzenie dokumentacji pracy zgodnie z przyjętymi zasadami,
 - przygotowanie kursów doskonalenia zawodowego nauczycieli na Ukrainie i w Polsce.

7. Wspieranie nauczycieli w tworzeniu i doborze programów nauczania:

- organizacja prezentacji nowości różnych wydawnictw edukacyjnych,
- opiniowanie programów nauczycielskich,
- przygotowanie nauczycieli do analizy programów nauczania i materiałów dydaktycznych,
- opracowanie programów autorskich w zakresie nauczania języka polskiego, historii, geografii Polski, kultury polskiej i przedmiotów nauczanych w języku polskim.

8. Podejmowanie działań na rzecz polskojęzycznego środowiska edukacyjnego:

- współpraca z instytucjami edukacji pozaszkolnej oraz z innymi instytucjami oświatowymi i społecznymi prowadzącymi działalność edukacyjną,
- tworzenie lokalnych programów edukacyjnych oraz udział w inicjatywach edukacyjnych na rzecz polskojęzycznych rozwiązań edukacyjnych,
- przygotowanie i przeprowadzanie konkursów i olimpiad z języka i kultury polskiej,
- prowadzenie działalności wydawniczej.

II. System komunikacji

Podstawową formę łączności z placówkami oświatowymi stanowi wspólna strona internetowa, zawierająca serwis dla nauczycieli oraz umożliwiająca prowadzenie korespondencji, a także spotkania indywidualne i grupowe, jak również wizytacja placówek oświatowych. Nauczyciele szkół i placówek oświatowych mają nieograniczony dostęp do aktualnego stanu pracy Centrum, do informacji o programach i metodach nauczania, dostępnych podręcznikach i pomocach dydaktycznych. Na stronie internetowej na bieżąco publikowane są dla nauczycieli informacje o dyżurach i możliwościach korzystania z konsultacji indywidualnych oraz informacje o innych formach zajęć organizowanych przez Centrum.

Szczególnie w obliczu historii uświadamiamy sobie, że jesteśmy tylko jednym z ogniw w długim łańcuchu polskich pokoleń. Powinniśmy zatem przestrzegać naszą działalność z jak największą pokorą wobec ogromnego dziedzictwa, które zostało nam powierzone jako depozytariuszom na kilkadziesiąt lat, abyśmy je mogli przekazać następnym pokoleniom. Ale jak w każdym łańcuchu, wystarczy zerwać jedno ogniwo, by rozerwać cały łańcuch. I tak w przypadku zaniedbań jednego z pokoleń może powstać nieodwracalna przerwa w przekazie mądrości, wiedzy i tradycji. A zatem musimy być

świadomi odpowiedzialności, jaka na nas spoczywa i docenić powagę misji, która została nam powierzona w przekazie oraz rozwoju naszego dziedzictwa narodowego.

Adam Chłopek — kierownik Drohobyckiej Filii Instytutu Technologii Innowacyjnych i Treści Oświaty, prezes Zjednoczenia Nauczycieli Polskich na Ukrainie. Zainteresowania naukowe dotyczą zagadnień metodyki nauczania języka polskiego oraz środowiska polskiego na Ukrainie. Liczne publikacje jego autorstwa ukazały się w biuletynie „Głos Nauczyciela”.